

Nader onderzoek vleermuizen en huismussen
Hessenweg 107-115, De Bilt

Nijverdal, 9 september 2019
Projectnummer 19119

Colofon

Titel	Nader onderzoek vleermuizen en huismussen, Hessenweg 107-115, De Bilt
Uitvoering	Otte Groenadvies
Opdrachtgever	Dhr. R. Saurens Groenekanseweg 103 3737 AD Groenekan 06-21202031 saurens@icloud.com
Projectnummer	19119
Datum	17 september 2019
Status	Definitief

Betrouwbaarheid

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde regelgeving ten aanzien van natuurwetgeving. Het onderzoek betreft een momentopname en geeft een inschatting van de geschiktheid van de onderzoekslocatie voor beschermde soorten. Het incidenteel voorkomen van beschermde soorten is echter nooit met zekerheid te voorspellen. Otte Groenadvies accepteert derhalve op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van mogelijke beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Otte Groenadvies uitgevoerde onderzoek neemt.

Brilsweg 1a
7441 BV te Nijverdal
Tel: 06 - 511 77 946
mail: info@ottegroenadvies.nl

Inhoudsopgave

1. INLEIDING	4
1.1. AANLEIDING EN DOEL.....	4
1.2. HUIDIGE SITUATIE	5
1.3. PROJECT VOORNEMEN	5
2. METHODIEK	6
2.1. WERKWIJZE VLEERMUIZEN	6
2.1.1. <i>Veldbezoeken</i>	6
2.2. WERKWIJZE HUISMUSSENONDERZOEK	7
2.3. OVERZICHT VELDBEZOEKEN	7
3. RESULTATEN	8
3.1. VLEERMUIZEN	8
3.1.1 <i>Gewone dwergvleermuis</i>	8
3.1.2 <i>Laatvlieger</i>	8
3.1.3 <i>Rosse vleermuis</i>	9
3.2. HUISMUSSEN	10
3.2.1. <i>Omschrijving planlocatie</i>	11
4. EFFECTENBEOORDELING	12
4.1. VLEERMUIS	12
4.2. HUISMUSSEN	12
5. GELDIGHEIDSDUUR VLEERMUISONDERZOEK.....	13
6. BRONNEN	14

1. Inleiding

1.1. Aanleiding en doel

In (ruimtelijke) plannen is in het kader van de uitvoerbaarheid inzicht gewenst in de aanwezigheid van beschermde soorten Wet natuurbescherming. Met andere woorden, in het ruimtelijke ordeningstraject dient te worden aangetoond dat het plan uitvoerbaar is. In dit kader is een natuurtoets uitgevoerd voor de voorgenomen amovatie van de bestaande bebouwing (Otte Groenadvies juni 2019 – Rapportnummer 1968)

Uit deze natuurtoets is naar voren gekomen dat het plangebied mogelijk fungeert als vaste rust- en/of verblijfplaats voor vleermuizen en huismussen. Indien dat het geval is, dan heeft de ruimtelijke ingreep mogelijk consequenties voor deze soorten en worden mogelijk verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming overtreden. Om deze reden is geadviseerd om een nader onderzoek uit te voeren naar de functionaliteit van het plangebied voor vleermuizen en huismussen.

Doel

Dit onderzoek zal antwoord geven op de volgende vragen:

Vleermuizen

- Welke soorten vleermuizen komen momenteel voor in het plangebied?
- Welke functies heeft het plangebied voor de aanwezige vleermuizen?
- Leidt de ingreep tot overtreding van de verbodsbepalingen uit de wet Natuurbescherming?

Huismussen

- Zijn er huismussen aanwezig?
- Welke functie(s) heeft de planlocatie en de omgeving voor huismus?
- Welk wettelijk belang is er waardoor de activiteiten moeten worden uitgevoerd?
- Blijft de functionaliteit van de voortplantingsplaatsen, vaste rust- of verblijfplaatsen en functioneel leefgebied behouden?
- Welke eigenschappen van het object of gebied moeten gemitigeerd of gecompenseerd worden?
- Is een ontheffing Wet natuurbescherming nodig om de werkzaamheden uit te kunnen voeren?

1.2. Huidige situatie

De planlocatie betreft meerdere geschakelde bedrijfspanden voorzien van appartementen boven de winkelruimte. De volledige onderzoeksruimte is verhard. De verharding bestaat uit, betonklinkers en stoeptegels. De aanwezige groen in de plantvakken valt buiten de onderzoeklocatie en behoort tot de openbare ruimte. Het plangebied ligt midden in het centrum van de Bilt en omsloten door bedrijfspanden en woningen. Ten noordoosten ligt Bilthoven. Langs de oostkant ligt de Utrechtse Heuvelrug. Aan de zuidkant loopt de waterweg de Biltse Grift met daarachter de A28, knooppunt Rijnsweerd. Ten westen ligt de stad Utrecht.

Afbeelding 1. Locatie plangebied (rood)

1.3. Project voornemen

Met de voorgenomen ontwikkelingen worden de bestaande bedrijfspanden gemoveerd en wordt op dezelfde locatie nieuwe appartementen gerealiseerd. De uitvoering van het plan is gepland na het verkrijgen van de benodigde vergunningen.

2. Methodiek

Allereerst zal de werkwijze voor het vleermuisonderzoek besproken worden waarna het huismussenonderzoek aan bod komt. In paragraaf 2.3 is een overzicht gegeven van het doel van de verschillende veldbezoeken, de onderzoeksdata en de bijbehorende weersomstandigheden.

2.1. Werkwijze vleermuizen

Tijdens het onderzoek is gewerkt volgens de richtlijnen voor het inventariseren van vleermuizen, die zijn opgesteld door het Vleermuisvakberaad van het Netwerk Groene Bureaus; 'Protocol voor vleermuisinventarisaties' 2017.

De vleermuisdetector is bij het vleermuisonderzoek een onmisbaar apparaat. Met dit apparaat worden de ultrasonische geluiden van vleermuizen hoorbaar gemaakt. Door verschillen in klank, ritme en andere kenmerken is het mogelijk de verschillende soorten te onderscheiden en de aard van gedrag te bepalen.

Tijdens het onderzoek is gebruik gemaakt van een *batdetector* (Pettersson D240x) en de Echometer Touch Pro 2 van Wildlife acoustics. Waar nodig zijn hoogwaardige digitale geluidsopnamen worden gemaakt met de Roland R-05 voor het uitvoeren van een soortenanalyse.

Gedurende de veldbezoeken is bij daglicht op de locatie gezocht naar sporen die duiden op aanwezigheid van vleermuizen (vleermuiskeutels, meststrepen, afgebeten insectenvleugels en vetsporen).

Het weer is van invloed op de activiteiten van vleermuizen en daardoor op de doelmatigheid van het inventariseren. Harde wind, langdurige regenval, dichte mist en lage temperaturen zijn belemmerende factoren. Tijdens dergelijke weersomstandigheden wordt niet gewerkt.

Gedurende de veldbezoeken werd het onderzoeksgebied en directe omgeving geïnventariseerd om een goed beeld te krijgen van het gedrag en mogelijke verblijfplaatsen.

2.1.1. Veldbezoeken

Zomer- en kraamverblijven van vleermuizen

In de periode 15 mei – 15 juli 2019 heeft onderzoek naar de aanwezigheid van zomer- en kraamverblijven plaatsgevonden. Hierbij zijn in totaal een drietal ronden uitgevoerd waarvan in het voorjaar twee ronden vanaf zonsopkomst en een ronde die in de vroege ochtend tot zonsopkomst plaatsvonden.

Paarverblijfplaats en balts

In de periode 15 augustus tot 1 oktober vindt het onderzoek op paarverblijfplaatsen en baltsende vleermuizen plaats. Hierbij worden tweetal inventarisatieronden uitgevoerd waarvan een in de late avond en een in de ochtend. Het onderzoek is afhankelijk van goede weersomstandigheden.

Vliegroutes en foerageergebied

Het inventariseren van vliegroutes en foerageergebied heeft simultaan met het onderzoek naar de verblijfplaatsen plaatsgevonden. Vliegroutes en foerageergebieden zijn (indien aanwezig) op kaart ingetekend. Voor een volledig beeld zijn hierbij zowel ochtendronden als avondronden uitgevoerd.

2.2. Werkwijze huismussenonderzoek

Als basis voor dit onderzoek is de methodiek gebruikt zoals deze wordt omschreven in het Kennisdocument Huismus (*Passer domesticus*) versie 1.0, BIJ12 juli 2017 en het soorteninventarisatieprotocol in het kader van de Wet natuurbescherming (Versie juli 2017) beschikbaar gesteld door het Netwerk Groene Bureaus. Er wordt 1 à 2 uur na zonsopkomst en/of 2 uur voor zonsondergang geïnventariseerd, waarbij optimale activiteiten het beste in de ochtend kunnen worden waargenomen. Het onderzoek vindt plaats in de periode van 1 april – 20 juni.

2.3. Overzicht veldbezoeken

In onderstaande tabel is een overzicht gegeven van de onderzoeksdata en omstandigheden tijdens het onderzoek naar vleermuizen en huismussen.

Huismussenonderzoek

Datum	Soort onderzoek	Periode	Zon op/onder	Eerste/ laatste waarneming totaal	Temp.	Windkr.	Weertype
4 juni 2019	Huisumus	Ochtend	05:17 uur	n.v.t.	11°C	2Bf	Bewolkt
19 juni 2019	Huisumus	Ochtend	05:14 uur	n.v.t.	15°C	1Bf	Licht bewolkt

Vleermuizenonderzoek

Datum	Soort onderzoek	Periode	Zon op/onder	Eerste/ laatste waarneming totaal	Temp.	Windkr.	Weertype
10 juni 2019	Vleermuis	Avond	21:53 uur	21:56 uur	18°C	2Bf	Bewolkt
8 juli 2019	Vleermuis	Ochtend	5:27 uur	5:10 uur	10°C	1Bf	Bewolkt
11 juli 2019	Vleermuis	Avond	21:53 uur	22.23 uur	19°C	1Bf	Helder
16 augustus 2019	Vleermuis	Avond	21:58 uur	n.v.t.	15°C	2Bf	Bewolkt
4 september 2019	Vleermuis	Ochtend	6:55 uur	6:33 uur	15°C	3Bf	Bewolkt

3. Resultaten

3.1. Vleermuizen

Tijdens de voor- en najaarsonderzoeken zijn er drie soorten vleermuizen waargenomen, namelijk:

- Gewone dwergvleermuis;
- Laatvlieger;
- Rosse vleermuis.

Waarnemingen planlocatie

Soort	Aanwezigheids- indicatie	Bijzonderheden: verblijfplaatsen, vliegroutes, ect.
Gewone dwergvleermuis	Beschermd	Foeragerend/ overvliegend
Laatvlieger	Beschermd	Foeragerend/ overvliegend
Rosse vleermuis	Beschermd	Overvliegend

Schema 2. Aangetroffen soorten

3.1.1 Gewone dwergvleermuis

Foerageergebied

Tijdens alle onderzoeksmomenten zowel in het voor- als in het najaar zijn enkele individuen van gewone dwergvleermuis meerdere malen kortstondig foeragerend en overvliegend waargenomen.

Verblijfplaatsen/zwermgedrag

Tijdens de veldbezoeken in het voorjaar zijn geen waarnemingen gedaan waaruit de aanwezigheid van kraam- en/of zomerverblijfplaatsen blijkt. Zowel in het plangebied als de directe omgeving hiervan zijn geen kraam- en/of zomerverblijfplaatsen vastgesteld. Op basis van de waarnemingen, het ontbreken van baltsgeluiden kan worden vastgesteld dat in het plangebied geen paarverblijfplaatsen aanwezig zijn.

Vlieg- en mitigatieroute

Het vliegpatroon van de gewone dwergvleermuis was enigszins diffuus. Echte overduidelijke vliegroutes waarbij met een zekere regelmaat vleermuizen passeren zijn niet aangetroffen.

3.1.2 Laatvlieger

Foerageergebied

Tijdens het voorjaars onderzoeksmoment is een laatvlieger foeragerend waargenomen, de waarneming bevond zich aan de achterzijde van het perceel, boven de woningen die aan de Burgemeester van Heemstrakwartier staan. In het najaar is de laatvlieger niet waargenomen.

Verblijfplaatsen/zwermgedrag

Tijdens de veldbezoeken zijn geen waarnemingen gedaan waaruit de aanwezigheid van kraam- en/of zomer- en/of paarverblijfplaatsen blijkt. Zowel in het plangebied als de directe omgeving hiervan zijn geen kraam-, zomer- en paarverblijfplaatsen vastgesteld.

Vlieg- en mitigatieroute

Echte overduidelijke vliegroutes waarbij met een zekere regelmaat vleermuizen passeren zijn niet aangetroffen.

3.1.3 Rosse vleermuis

Foeragegebied

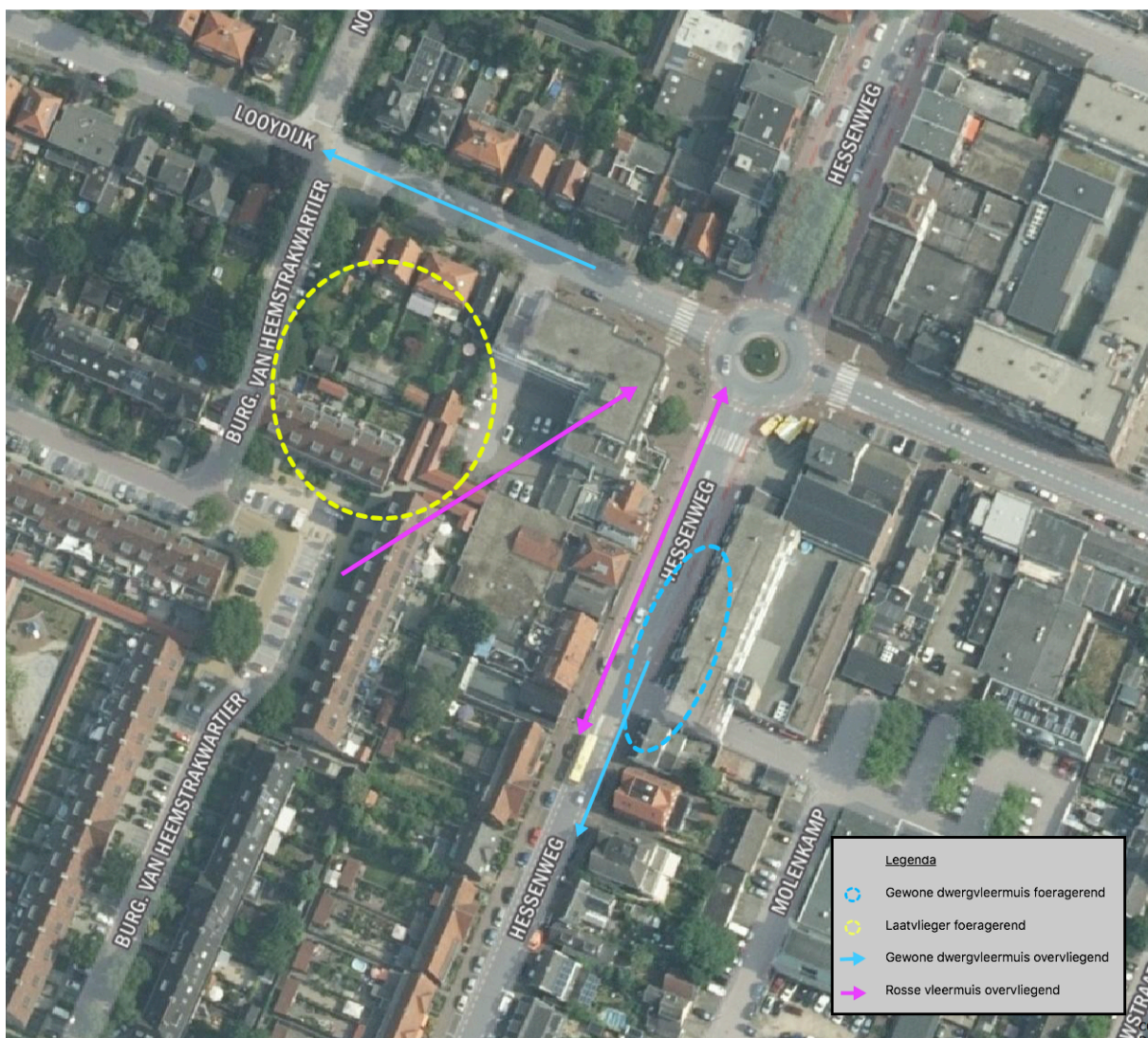
Zowel in het voor als in het najaar zijn geen foeragerende rosse vleermuizen waargenomen.

Verblijfplaatsen/zwermgedrag

De Rosse vleermuis is een boombewoner bij uitstek. Op de planlocatie zijn geen bomen aanwezig. Tijdens de veldbezoeken in het voorjaar zijn geen waarnemingen gedaan waaruit de aanwezigheid van kraam- en/of zomerverblijfplaatsen blijkt. Zowel in het plangebied als de directe omgeving hiervan zijn geen kraam- en/of zomerverblijfplaatsen vastgesteld.

Vlieg- en mitigatieroute

Echte overduidelijke vliegroutes waarbij met een zekere regelmaat vleermuizen passeren zijn niet aangetroffen. Wel zijn tijdens alle onderzoeken enkele rosse vleermuizen hoog overvliegend gehoord.

Afbeelding 2. Overzichtskaart

3.2. Huismussen

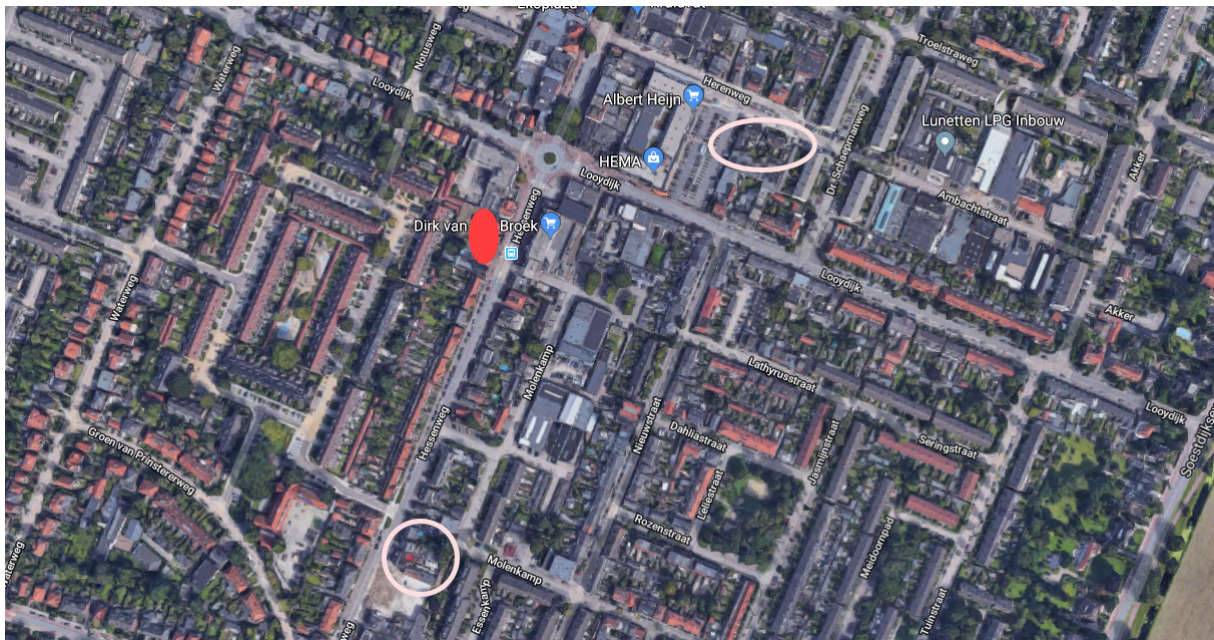
Aanwezigheid

4 juni 2019

De weersomstandigheden waren licht bewolkt, droog en 11°C. Tijdens het onderzoek zijn er geen huismussen waargenomen op de planlocatie. Op de percelen verder in de wijk zijn huismussen waargenomen, deze bevinden zich op ca. 200 tot 230 meter afstand van de planlocatie.

18 juni 2019

De weersomstandigheden waren licht bewolkt, droog en 15°C. Tijdens het onderzoeksmoment zijn er wederom geen huismussen waargenomen op de planlocatie. Op de verder gelegen percelen zijn huismussen waargenomen. In afbeelding 2 worden de locaties weergegeven.

Afbeelding 2. Overzichtskaart waarnemingen huismussen

Verblijfplaatsen

In het plangebied zijn geen voortplantingsplaatsen en vaste rust- en verblijfplaatsen voor huismus aanwezig. In de omgeving zijn op ca. 200 tot 230 meter van de planlocatie zijn huismussen gehoord. Door de afwezigheid van huismussen zal met de amovatie van de bestaande bebouwing geen negatief effect optreden.

Alle overige elementen die huismus nodig heeft om zich staande te kunnen houden (het functioneel leefgebied) zijn met name aanwezig op het naastgelegen perceel en blijven zowel tijdens- als na de werkzaamheden aanwezig en beschikbaar.

Foerageergebied

Essentiële functionele leefomgeving is binnen het plangebied niet noodzakelijk. Gezien het feit dat de planlocatie in een omgeving ligt met voldoende alternatieven. De dichtbij zijnde geschikte locatie, die over dergelijke functionele beschikt, op ca. 200 en 230 meter afstand van de planlocatie. Schadelijke effecten op verblijfplaatsen als gevolg van de planontwikkeling worden niet verwacht.

Omgeving

Beschutting en veiligheid is essentieel voor functioneel leefgebied van de huismus. Bij vaste voedselbronnen, drink- en badplaatsen houden zij zich op in dikke, dichte vegetatie van ongeveer 2,5 meter hoog. Aangezien de huismus regelmatig op de grond foerageert is deze dichte begroeiing laag bij de grond van groot belang om weg te kunnen vluchten bij gevaar. Ook voor jonge mussen is dit type groen van groot belang; wanneer zij nog niet goed kunnen vliegen kunnen zij naar beneden vallen, lage dichte begroeiing tot aan de grond biedt in dat geval veiligheid en de mogelijkheid om weer naar boven te klimmen.

3.2.1. Omschrijving planlocatie

- De planlocatie bestaat uit meerdere geschakelde bedrijfspannen voorzien van appartementen boven de winkelruimte;
- De volledige planlocatie is verhard, bestaande uit betonklinkers en stoeptegels;
- De aanwezig groen in de plantvakken valt buiten de onderzoekslocatie en behoort tot de openbare ruimte;
- Het openbare groen bestaat uit een beplanting vak en een spar;
- Zandplekken zijn aanwezig rondom de planlocatie, op de naastgelegen percelen;
- Watergelegenheden zijn aanwezig in de omgeving in private tuinen.

Afbeelding 3: Schematische weergave habitat van de huismus

4. Effectenbeoordeling

4.1. Vleermuis

Op basis van de verrichte onderzoeksinspanning kan het voorkomen van kraam-, zomer-, en paarverblijfplaatsen in het plangebied worden uitgesloten.

Verblijfplaatsen

Op basis van de uitgevoerde veldonderzoeken valt met zekerheid vast te stellen dat in het plangebied geen verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis, laatvlieger en Rosse vleermuis aanwezig zijn.

Vlieg- en mitigatieroute

Gezien de aantallen en frequentie waarop de vleermuizen gebruik maken van het plangebied als zijnde vliegroute, valt het gebruik van een essentiële vliegroute op basis van huidig onderzoek uit te sluiten.

Foerageergebied

Gezien de geringe betekenis van het plangebied als foerageergebied, is geen sprake van een negatief effect op foeragerende vleermuizen. Ook foeragerende vleermuizen in de omgeving van het plangebied ondervinden geen negatieve effecten van de ruimtelijke ingreep en ontwikkeling. Gewone dwergvleermuis en laatvlieger zijn soorten die sterke binding vertonen met steden en dorpen. Beide soorten zijn zodoende gewend aan een bepaalde mate van licht- en geluidsverstoring. De gunstige staat van instandhouding van beide soorten komt niet in het geding.

4.2. Huismussen

Op basis van de verrichte onderzoeksinspanning kan het voorkomen van vaste rust- en verblijfplaatsen op de planlocatie worden uitgesloten.

Verblijfplaatsen

Op basis van de uitgevoerde veldonderzoeken valt met zekerheid vast te stellen dat op de planlocatie geen verblijfplaatsen aanwezig zijn voor de huismus. In de omgeving zijn er wel verblijfplaatsen aanwezig voor de huismus. De verblijfplaatsen in de omgeving blijven onaangetast en zijn gelegen buiten de invloedssfeer van de ruimtelijke ingreep en ontwikkeling. De gunstige staat van instandhouding komt zodoende niet in het geding. Ontheffingsaanvraag is niet nodig.

Omgeving

Op basis van de uitgevoerde veldonderzoeken valt met zekerheid vast te stellen dat de ruimtelijke ingreep en ontwikkeling geen negatief effect heeft op de gunstige staat van instandhouding. In de omgeving staan huizen die meer geschikt zijn voor de huismus. Ontheffingsaanvraag is niet nodig.

5. Geldigheidsduur vleermuisonderzoek

Flora- en faunaonderzoeken hebben in principe een geldigheidsduur van 3 tot 5 jaar, afhankelijk van de beschermingsgraad en situatie ter plaatse. Bij het aantreffen van strikt beschermde soorten, waaronder **alle vleermuissoorten**, geldt dat de onderzoeksgegevens **maximaal 3 jaar geldig** zijn zolang **het plangebied weinig of geen ruimtelijke of kwalitatieve verandering heeft ondergaan binnen de periode van 3 jaar**.

Bovengenoemde geldigheidstermijnen zijn in de Wet natuurbescherming niet dwingend voorgeschreven en kunnen afwijken indien de omstandigheden ter plaatse dat verlangen. Afhankelijk van de beschermingsgraad heeft dit onderzoek een geldigheid van 3 tot 5 jaar, mits binnen die periode geen ruimtelijke of kwalitatieve verandering plaatsvindt.

6. Bronnen

Boeken

Dietz, C., von Helversen, O., Nill D. (2011). Vleermuizen. Alle soorten van Europa en Noordwest – Afrika (*eerste druk*). Utrecht: Uitgeverij Trion Natuur

Reinald Skiba, Europäische Fledermäuse. Die Neue Brehm-Bücherei Bd.648. Westarp Wissenschaften. Hohenwarsleben.2009

Internet

Bij12

Bij12 is de uitvoeringsorganisatie voor de samenwerkende provincies en werkt behalve voor provincies ook voor het rijk en andere ketenpartners

<https://www.bij12.nl>

Netwerk Groene Bureaus

Het Netwerk Groene Bureaus is de brancheorganisatie voor groene adviesbureaus. gespecialiseerd in ecologische advisering op het gebied van inrichting, beheer en beleid

Vleermuisprotocol 2017.

<http://www.netwerkgroenebureaus.nl>

Soorteninventarisatieprotocollen in het kader van de Wet natuurbescherming (versie juli 2017)

Bij inventarisaties in het kader van de Wet natuurbescherming bestaat geen eenduidigheid over de inspanning die voldoende is om aanwezigheid van een soort uit te sluiten (juridische nul-waarneming). Om die eenduidigheid te scheppen nam de brancheorganisatie Netwerk Groene Bureaus het voortouw bij het maken van soortinventarisatieprotocollen.

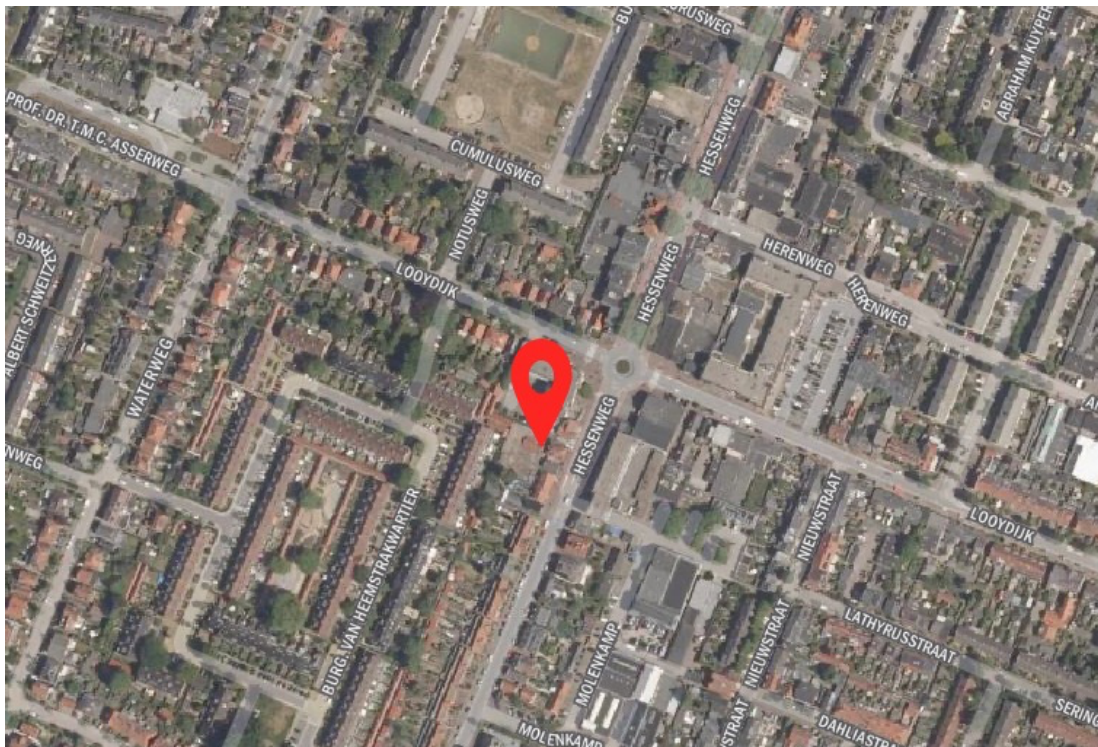
Memo huismussen- en vleermuizenonderzoek

Huismussenonderzoek

Op 29 mei 2019 is aan de Hessenweg 115 een Quicksan flora en fauna uitgevoerd. Hierbij is nader onderzoek op huismus en vleermuis geadviseerd. Omdat de veldinventarisatie net na de actieve periode van de huismus is uitgevoerd is er gekozen om het huismussenonderzoek in het verlengde van de actieve periode uit te voeren. Dit om de volgende redenen:

De habitat van de huismus moet voldoen aan een combinatie van een aantal elementen, die binnen een straal van enkele meters (dekking bij voedselbronnen) tot enkele honderden meters (nestplek en voedselbronnen) van elkaar moeten liggen. De habitat moet bestaan uit een combinatie van plekken voor nestgelegenheid, voedsel (voor volwassenen en jongen), dekking zoals groenblijvende struiken en klimplanten, plekken voor stofbaden en drinkwater. De omgeving van de woning biedt een geschikt habitat voor deze soort. Nader onderzoek is noodzakelijk voor deze soort (BIJ12, 2017).

De habitat van de huismus is op de planlocatie is geheel afwezig. Het ontbreekt aan essentiële elementen als begroeiing, water, dekking en stofplekken. Er is slechts beperkt de mogelijkheid tot verblijfplaats. In de omgeving, op enige afstand, buiten de invloedsferen van deze bebouwing is potentieel habitat aanwezig, deze bestaan uit groenelementen die aanwezig zijn in particuliere tuinen. Uit het zorgvuldigheidsprincipe van de Wet natuurbescherming is ervoor gekozen om maatwerk toe te passen. Uit zorgvuldigheid is een nader onderzoek geadviseerd waarbij er twee onderzoeksmomenten uit te voeren in het verlengde van de actieve periode 1 juni - 20 juni. Tijdens beide onderzoeksmomenten en het moment van uitvoer van de quickscan flora en fauna op 29 mei 2021 zijn geen waarnemingen van huismussen gedaan in de te onderzoeken bebouwing.

Bebouwing liggend in de omgeving, habitat op enige afstand van de bebouwing

Planlocatie (Rood) waarbij geen elementen aanwezig zijn van de habitat van de huismuis

Vleermuisonderzoek

Naar aanleiding van uw vraag zijn in onderstaand schema de onderzoektijden bijgevoegd.

Datum	Soort onderzoek	Onderzoekstijden	Zon op/onder	Eerste/ laatste waarneming totaal	Temp.	Windkr.	Weertype
10 juni 2019	Vleermuis	21.45 uur- 00.00 uur	21:53 uur	21:56 uur	18°C	2Bf	Bewolkt
8 juli 2019	Vleermuis	3.25 uur- 5.30 uur	5:27 uur	5:10 uur	10°C	1Bf	Bewolkt
11 juli 2019	Vleermuis	21.50 uur- 00.00 uur	21:53 uur	22.23 uur	19°C	1Bf	Helder
16 augustus 2019	Vleermuis	22.20 uur- 1.00 uur	21:58 uur	n.v.t.	15°C	2Bf	Bewolkt
4 september 2019	Vleermuis	4.30 uur- 7.00 uur	6:55 uur	6:33 uur	15°C	3Bf	Bewolkt